

CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I VODOPRIVREDA U 2008. GODINI

Mr Milutin Simović, ministar
Pljevlja, 2008.

1

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

POLJOPRIVREDA

2

POLJOPRIVREDA Najvažniji prioriteti u 2008.

Nastavak i intenziviranje ukupnih reformi

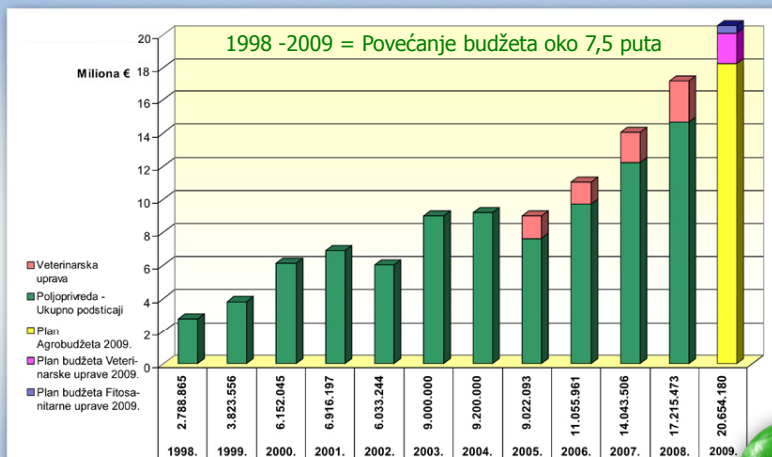
- Reforma agrarne politike kroz dosljednu implementaciju:
 - a) Strategije proizvodnje hrane i razvoja ruralnih područja,
 - b) Strategije ribarstva,
- Intenzivan rad na pripremi i donošenju nove zakonske regulative,
- Nastavak i intenziviranje EU integracija,
- Završetak pregovora o poljoprivredi u procesu pristupanja STO,
- Realizacija:
 - mjera i programa Agrobudžeta za 2008,
 - međunarodnih projekata i
 - brojnih tekućih obaveza, zadataka i izazova.

3

Rast agrobudžeta – rezultat i pokazatelj reforme agrarne politike

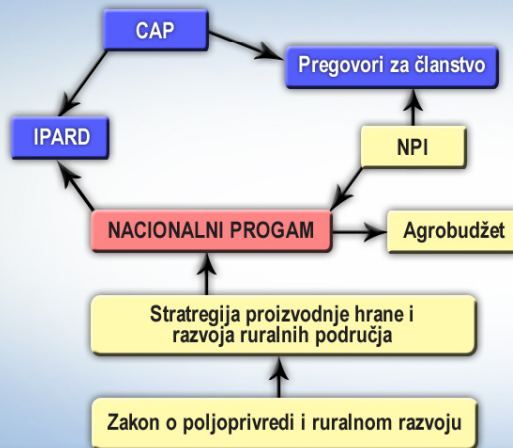
NAPOMENA: Od formiranja Veterinarske uprave 2005. godine, budžet Veterinarske uprave iskazuje se kao posebna budžetska stavka

4

Zašto Nacionalni program?

5

Nacionalni program proizvodnje hrane i razvoja ruralnih područja 2009 – 2013.

Šta predstavlja NP?

- Programski dokument za sprovođenje Strategije
- Okvir za usaglašavanje agrarne politike Crne Gore sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom (CAP) EU,
- Višegodišnji budžetski plan – osnov za donošenje agrobudžeta na godišnjem nivou,
- Okvir za donatorsku podršku i kandidovanje mjera za podršku EU u okviru pretpristupne podrške za ruralni razvoj - IPARD,
- Instrument za jačanje institucionalne podrške poljoprivredi i za unapređivanje budžetske procedure,
- Mjere ruralnog razvoja imaju centralno mjesto u ukupnoj agrarnoj politici - 42% učešća u budžetu

6

Reforma zakonodavstva

U 2008. doneseni su sljedeći zakoni:

- Zakon o dobrobiti životinja,
- Zakon o GMO,
- Zakon o sredstvima za zaštitu bilja,
- Zakon o duvanu,
- Izmjene i dopune: Zakona o zaštiti biljnih sorti, Zakona o sredstvima za ishranu bilja, Zakona o duvanu,
- Zakon o ratifikaciji Međunarodne konvencije o zaštiti bilja

U skupštinskoj proceduri:

- Zakon o morskome ribarstvu,
- Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju,

U pripremi su nacrti:

- Zakona o stočarstvu,
- Zakona o poljoprivrednim zadrugama
- Zakona o alkoholnim pićima

Paralelno sa zakonima donose se i implementiraju brojni podzakonski propisi

Reforma zakonodavstva

Najvažniji principi u reformi zakonodavstva:

- Da novi zakoni budu podsticajan pravni okvir za dalji razvoj poljoprivrede,
- Da su zakonska rješenja realno primjenjiva u praksi,
- Da su zakoni usklađeni sa pravnim poretkom EU i principima STO

Reforma zakonodavstva

Predlog Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju

- Po prvi put se donosi ovaj zakon – “mali ustav poljoprivrede”,
- Zakon uspostavlja pravni okvir za sprovođenje agrarne politike, koja u centar pažnje stavlja politiku ruralnog razvoja,
- Definiše i uređuje važna pitanja poljoprivrede i ruralnog razvoja:
 - Planiranje i strateška dokumenta,
 - Detaljna razrada agrarne politike,
 - Korisnici podsticaja i način plaćanja,
 - Osnivanje Agencije za plaćanja u poljoprivredi,
 - Kvalitet i promet poljoprivrednih proizvoda i hrane,
 - Dopunske djelatnosti na poljoprivrednim gazdinstvima,
 - Poslove od javnog interesa u poljoprivredi,
 - Registri, evidencije i informaciona podrška poljoprivredi i ruralnom razvoju

9

Međunarodni integracioni procesi

Svjetska trgovinska organizacija – STO

Ispunjeno je niz obaveza u 2008:

- Izvještaj o Agrobudžetu za 2007, završeni pregovori o domaćoj podršci poljoprivredi,
- Dati su odgovori na pitanja članica STO, usvojeni novi zakoni,
- Završeni bilateralni pregovori o Ponudi roba (najviši nivo carinske zaštite koji se kasnije ne može povećavati),
- Održane tri radne grupe: Peta (u februaru), Šesta (u julu) i Sedma (u oktobru),
- Ostao je samo tehnički dio posla oko konačnog teksta Finalnog izvještaja
- Crna Gora će učlanjenjem u STO, uz potpunu zaštitu interesa sopstvene poljoprivrede, koristiti sve pogodnosti koje članstvo u ovoj međunarodnoj organizaciji pruža

10

Međunarodni integracioni procesi

EU integracije

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju - SSP

- Otpočela primjena Privremenog sporazuma, od 1. 1. 2008.
- Sredinom aprila 2008. održan sastanak zajedničkog Privremenog pododbora EU i Crne Gore za poljoprivredu i ribarstvo u Podgorici,

Nacionalni program za integraciju u EU (NPI)

- Ministarstvo je učestvovalo u izradi poglavlja 11, 12 i 13 u cjelosti i poglavlja 18 i 27 djelimično,
- Precizan plan izvođenja reformi i usklađivanja zakonodavstva sa pravnom regulativom EU u narednih 5 god: kratkoročni prioriteti 2008-09; i srednjoročni prioriteti 2010-12, uključujući plan novih zapošljavanja.

11

Međunarodni integracioni procesi

EU integracije

Izveštaj EK o napretku CG u oblasti poljoprivrede i ribarstva

- Ostvaren dobar napredak u oblasti agrarne i politike ruralnog razvoja,
- Nastavljena reforma agrarne politike u skladu sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU,
- Pozitivno se ocjenjuje povećanje agrobudžeta za 25% u 2008,
- Podržava se reformski iskorak da se umjesto za inpute podsticaji usmjeravaju u direktna plaćanja po ha obrađenog zemljišta,
- Potvrđuje se da je ostvaren napredak i u oblasti bezbjednosti hrane, fitosanitarne i veterinarske politike, i preporučuje se da Crna Gora nastavi reforme i intenzivira jačanje institucija,
- Konstatuje se napredak i u sektoru ribarstva: urađen Nacrt nacionalnog strateškog plana, CG aktivno učestvuje u važnim međunarodnim tijelima i projektima iz oblasti ribarstva (GFCM i AdriaMed),

12

U 2008. ORGANIZOVANE VAŽNE MEĐUNARODNE KONFERENCIJE

- **Forum o agrarnoj politici: „Poljoprivreda i ruralni razvoj planinskih područja zemalja Jugoistočne Evrope“ održan u Kolašinu početkom oktobra:**
 - učesnici uzeli visoki predstavnici EK, ministri ili njihovi prvi saradnici zemalja regiona,
 - Crna Gora uspješno organizovala Forum, predstavila resurse i potencijale za razvoj na sjeveru, preuzela ulogu predsjedavajućeg u Stalnoj radnoj grupi za ruralni razvoj JIE
- **Međunarodna konferencija o vinu zemalja Jugoistočne Evrope, održana u decembru:**
 - Učesnici predstavnici EK, OIV i zemalja regiona,
 - Afirmacija vinskog sektora Crne Gore,
 - Predstavljena reforma vinskog sektora EU

13

BUDŽET Agro2008.

14

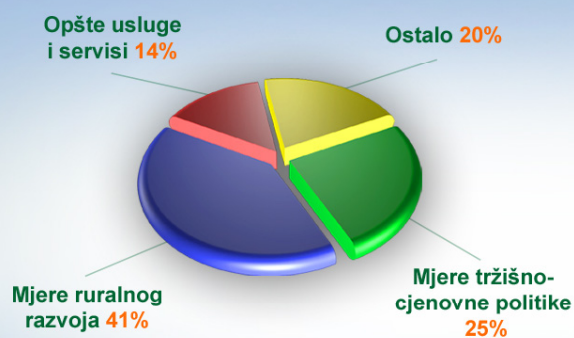
REZULTATI U 2008.

Realizovan Agrobudžet za 2008.

VRSTA MJERA	mil. €
A) Tržišno-cjenovna politika (ukupno 14 programa) (premije u stočarstvu, v.o, premije za duvan, podrška proizvodnji specifičnih vrsta žita, interventne mjere pri otkupu sezonskih viškova)	4,0
B) Mjere ruralnog razvoja (ukupno 18 programa) Konkurentnost, gazdovanje resursima i programi razvoja sela	6,1
C) Javne usluge u poljoprivredi (14 mjera)	2,0
D) Ostalo (Staračke naknade)	3,0
UKUPNO (47 programa):	15,1

STRUKTURA AGROBUDŽETA 2008.

Novi reformski iskorak:

Prelaz sa podrške inputima na direktna plaćanja po hektaru

AGROBUDŽET 2008.

PODRŠKA STOČARSKOJ PROIZVODNJI

- Obezbijedene premije u stočarstvu za **5.902** korisnika:
 - za krave, junice, licencirane bikove i pastuve i tov junadi,
 - za ovce i koze,
- **Novi program:** Podrška za korišćenje pašnjaka izdigom na katune za 856 korisnika,
- Klanične premije za goveda: 3.588 grla (60% proizvođačima i 40% klaničnoj industriji),
- Nabavka sjemena za v.o. krava i 14 ultrazvučnih aparata
- Sproveden Operativni program zdravstvene zaštite životinja u 2008. godini, u vrijednosti od 1,81 mil. €

PODRŠKA BILJNOJ PROIZVODNJI

- Direktna podrška biljnoj proizvodnji (proljećnja i jesenja sjetva) za 373 korisnika koji su proizvodnju zasnovali na 827 hektara,
- Podrška proizvodnji sjemenskog krompira za 13 proizvođača na površini od 111 ha,
- Podrška proizvodnji duvana za 165 proizvođača na površini 118 ha
- U voćarsko-vinogradarskoj proizvodnji:
 - Podrška za zasnivanje novih 72 ha vinograda kod 497 proizvođača, u Registar proizvođača vina upisana su 32 proizvođača
 - Podrška za revitalizaciju maslinjaka (22.680 stabala) kod 250 maslinara i nabavku 123 atomizera,
 - Podrška za zasnivanje zasada koštičavog voća, maline i jagode na površini od 25,5 ha.
- Sproveden Program zdravstvene zaštite u biljnoj proizvodnji

PČELARSTVO

Nastavljena realizacija Programa podrške razvoju pčelarstva, uz povećanu podršku iz Agrobudžeta:

- Podržana nabavka 7.470 selekcionisanih matice i podržan rad centara za selekciju matice,
- Učešće u sprovođenju zaštite pčelinjih društava i u nabavci 2.512 podnjača,
- Podržana nabavka savremene opreme za vrcanje i skladištenje meda (30% vrijednosti opreme),
- Podržano održavanje 8 pčelarskih manifestacija, rad časopisa "Pčelarstvo"

RIBARSTVO

- Podrška za nabavku opreme za modernizaciju brodova, plasman ribe, poboljšanje bezbjednosti hrane i podrška marikulturi
- Zaštita i održivo korišćenje morskog i slatkovodnog ribarstva (unijeto 230.000 komada mlađi potočne pastrmke u ribolovne vode i podržano 6 sportsko-ribolovnih društava),
- Urađen Nacionalni strateški plan – akcioni plan za sprovođenje ribarske strategije – u toku je javna rasprava

19

OTKUP TRŽIŠNIH VIŠKOVA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

Otkup mlijeka

- Realizuje se posredstvom 12 mljekara i 5 sirara, kojima mlijeko redovno isporučuje 3.670 farmera;
- U 2008. godini otkupljeno 30 mil litara (preračunato na 3,2% mm), rast otkupa za oko 17% u odnosu na 2007.
- Redovna podrška zajedno sa interventnim mjerama (5,7 € centi/l proizvođačima i 4 € centa/l prerađivačima),
- Podršku mljekarskom sektoru obezbijedila i lokalna samouprava: Pljevlja, Podgorica, Bijelo Polje, Nikšić, Danilovgrad, Rožaje, Berane

Otkup tržišnih viškova stoke

- Otkupljeno 16.080 jagnjadi po povoljnim uslovima nabavke za penzionere, kao i 5.000 grla krupne stoke

Podrška otkupa u biljnoj proizvodnji

- maline - 300t,
- borovnice - 300t,
- povrće i voće – 2687 t

20

IZVOZ I PREZENTACIJA CRNOGORSKIH PROIZVODA

Izvoz u 2008.

- Povrće, voće, grožđe i ljekobilje - 6.173 t.
- Važan iskorak - izvoz mesnih prerađevina, kože, vune i ribe - 2.729 t.
- Konditorski proizvodi – 416 t,
- Vino, pivo i voda – oko 19 mil. €
- Izvoz u više od 20 zemalja: u zemlje regiona, EU, kao i u Švajcarsku, Rusiju, Tursku, SAD, Kinu i dr.

Učešće na sajmovima i priznanja za kvalitet proizvoda

- Na Novosadskom osvojeno **314 medalja za kvalitet**, od čega **13 šampionskih pehara, 30 velikih zlatnih i 130 zlatnih medalja**,
- Ostvarene brojne nagrade i na drugim sajmovima: Budvanskom sajmu ishrane, u BiH i dr.
- Podržano učešće kompanija na međunarodnim i domaćim sajmovima, podržane regionalne i lokalne manifestacije i izložbe.

Projekat "DOBRA PRILIKA ZA DOBROG DOMAĆINA"

Nastavak reforme kreditne politike – od projekata sa socijalnim obilježjima ka razvojnim projektima

- 1.583 korisnika kredita ukupne vrijednosti 6,3 mil. €
- 715 ugovora za sisteme za navodnjavanje (prvi konkurs) - 2,7 mil. €
- 30 ugovora za sisteme za grijanje u plastenicima - vrijednost 0,5 mil. €
- 838 ugovora za sisteme za navodnjavanje (drugi konkurs) – 3,1 mil. €
- Obezbijeđena pravedna regionalna raspodjela,
- Do sada isplaćeno 1.062 korisnika (u iznosu 3,9 mil. €, od čega je bespovratna podrška Ministarstva poljoprivrede 800.000€) a isplata preostalih kredita očekuje se u toku 2009. god.
- Terenskom kontrolom obuhvaćeni su svi korisnici kredita i do sada je identifikovano 5% nenamjenski utrošenih sredstava.

PROJEKAT "POSAO ZA VAS"

- Ministarstvo aktivno učestvuje u realizaciji Vladinog projekta "Posao za vas" kroz podršku realizovanim investicijama do 30% u skladu sa Agrobudžetom i angažuje stručne službe za besplatnu izradu biznis planova i ekspertsku podršku održivosti projekata

PODRŠKA INVESTICIJAMA U POLJOPRIVREDI

Učešće u investicijama od 20% do 30%:

- Pogoni za preradu i pakovanje voća i povrća (NVO Agrumi-Ulcinj, Montvaleri-Zeta, AD "Plodovi", "Ambalaža trade", Gim Trade-Nikšić);
- Nabavka kvalitetne priplodne stoke (mljekara Amiprom);
- Za 9 farmi svinja (sa više od 100 grla) i reprocentar u Spuzu;
- Mašinski prstenovi i kombajni (Kolašin, Zeta i Malesija, Danilovgrad);
- Mljekarski sektor: sirare (Konjuhe, Korita, Šekular), otkup mlijeka, veće registrovane ovčarske farme Pišče, Moravac, Orjen.
- Za vinarske podruume (Cetinje, Danilovgrad, Crmnica, Zeta, Ulcinj).
- Podrška zajedničkim projektima sa lokalnim zajednicama širom Crne Gore

PODRŠKA POLITICI KVALITETA I ORGANSKOJ POLJOPRIVREDI

- Obezbjedeana podrška za 25 pogona za tradicionalnu proizvodnju hrane na Cetinju i 2 iz Podgorice;
- Učešće u troškovima uvođenja i sertifikacije HACCP i sistema upravljanja kvalitetom kod 4 preduzeća i Laboratorije za mljekarstvo.
- Registrovano 17 proizvođača organskih proizvoda;

GENETIČKI RESURSI U POLJOPRIVREDI

- Urađen i usvojen Program očuvanja i održivog korišćenja genetičkih resursa u poljoprivredi sa Akcionim planom za njegovo sprovođenje – osnov za širu podršku gajenju autohtonih rasa stoke i sorti bilja
- Realizovane sve komponente programa (podrška biljnoj i stočarskoj proizvodnji i resursima gljiva)

SEOSKA INFRASTRUKTURA

Podrška ima sve širi obuhvat, pored osnovne seoske infrastrukture – po prvi put uvedena podrška seoskim školama i elektrifikaciji katuna.

- Probijeno, nasuto, pročišćeno 161 km putnih pravaca,
- Isporučeno 195 km vodovodnih cijevi raznih profila,
- Urađeno i sanirano 77 objekata za vodosnabdijevanje u bezvodnom području,
- **Novi program:** podrška za rad 12 osnovnih škola u seoskim područjima opština:
 - Bijelo Polje – 4,
 - Berane – 6,
 - Cetinje – 1,
 - Šavnik – 1
- Data podrška elektrifikaciji 5 objekata na katunima primjenom solarne energije

25

STARAČKE NAKNADE

Nastavljena realizacija programa koji ima socijalni karakter

- Od januara 2008. staračka naknada povećana sa 30 na 40€ mjesečno (480€ godišnje);
- Broj korisnika - **6.050**.

POMOĆ ZA NASTALE ŠTETE

- Data pomoć za 886 poljoprivrednih proizvođača kao nadoknada za nastale štete

26

JACANJE INSTITUCIJA I ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA

Programi Ministarstva poljoprivrede:

- Nastavljeno jačanje Uprave za veterinu i podrška Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji,
- Redovno se iz Agrobudžeta podržava rad stručnih službi u poljoprivredi: Službe za selekciju stoke i Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji,
- Donesena odluka o osnovanju Fitosanitarne uprave,
- Data podrška Biotehničkom fakultetu (područne jedinice Bijelo Polje i Bar),
- Obuka zaposlenih u Ministarstvu kroz TAIEX programe,
- Nova zapošljavanja pripravnika u skladu sa NPI

27

MEĐUNARODNI PROJEKTI

EU projekti u sektoru poljoprivrede i ribarstva

CARDS projekti završeni u 2008:

- Identifikacija i registracija domaćih životinja - 1,7 mil. €,
- Tehnička podrška sektoru ribarstva u Crnoj Gori - 1,1 mil. €,
- Programiranje i unaprjeđivanje ruralnog razvoja - 0,2 mil. €.

IPA 2007 – otpočele pripreme za realizaciju:

- Identifikacija i registracija sitnih preživara u Crnoj Gori - 1,4 mil. €,

IPA 2008 – dogovoreni projekti:

- Uspostavljanje sistema za programiranje i implementaciju ruralnog razvoja – 2,2 mil. €,
- Formiranje integralnog sistema bezbjednosti hrane u Crnoj Gori – 2,2 mil. €
- Regionalni projekat iskorjenjivanja bolesti životinja – 1,7 mil. €

IPA 2009 - pregovara se projekat:

- Nastavak reforme sektora ribarstva u Crnoj Gori – 1,5 mil. €

28

MEĐUNARODNI PROJEKTI

Završeni projekti u 2008:

- **USA (USDA):**
 - AMIS (Agrarni marketinški informacioni sistem);
 - Upravljanje poljoprivrednim gazdinstvima i Ekonomske analize u poljoprivredi.
- **Italija** - Održivi seoski razvoj na području Ulcinja (CINS),

Nastavljena realizacija u 2008:

- **Luksemburg:**
 - **MEDNEM II** - Razvoj mljekarskog sektora na sjeveroistoku Crne Gore,
 - **FAO** projekat - Tehnička pomoć razvoju stočarstva na sjeveroistoku CG,
 - **CARITAS** - Razvoj poljoprivredne i seoske infrastrukture.
- **Švedska** – Genetički resursi u biljnoj proizvodnji - SEEDNET
- **Njemačka** – **GTZ** - Podrška ekonomskom razvoju i zapošljavanju: a) sektor vina; b) mesna industrija,
- **FAO - Adria Med** – održivo upravljanje ribljim resursima u Jadranskom moru,

Počela realizacija u 2008:

- **FAO** – Organska poljoprivreda u Crnoj Gori
- **Slovačka** - EU informativni centar za crnogorsku poljoprivredu

29

MEĐUNARODNI PROJEKTI

Realizacija dogovorena ili je u završnoj fazi:

- Projekat **Svjetske banke (MIDAS): Podrška reformi crnogorske poljoprivrede** (pripremljena dokumentacija, u fazi odobravanja) - **11,00 mil. € kredit IBRD i 3,12 mil. € GEF grant,**
- Projekat **USA (USAID) STARS– Stimulisanje razvoja poljoprivrede i turizma na sjeveru i njihovog čvršćeg međusobnog povezivanja** - **10 - 15 mil. \$,**
- Projekat **Vlade Danske – Uspostavljanje sistema organske poljoprivrede u Crnoj Gori** (potpisan memorandum) - **2 mil.€.**
- Podrška **Francuske** - Uvođenje instrumenata praćenja socijalnog i ekonomskog statusa poljoprivrednika,
- **FAO** regionalni projekat – Podrška jačanju kapaciteta za sprovođenje politike ruralnog razvoja i integraciji u EU,

30

PROMOTIVNE AKTIVNOSTI, MANIFESTACIJE, ODNOSI S JAVNOŠĆU

- Podržano 35 manifestacija, od lokalnih, regionalnih pa do manifestacija međunarodnog karaktera,
- Neposredna komunikacija na terenu (obilazak opština, sela, katuna, domaćinstava)
- Pravovremene konferencije za novinare, uključujući prezentaciju projekata na terenu
- TV emisija "Agrosaznanje" - RTCG, "Agrokultura" - MBC
- Emisija "O selu i poljoprivredi" Radio CG
- Učešće u specijalizovanim emisijama na državnim i lokalnim elektronskim medijima
- Redovna komunikacija sa štampanim medijima
- Redovno ažuriranje web site-ova: Ministarstva poljoprivrede, AMIS-a i savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji
- Aktivna podrška od strane Vladinog Biroa za informacije

Prioriteti u 2009.

Nastavak reformi i aktivnosti na ostvarivanju osnovnih razvojnih ciljeva:

- jačanje konkurentnosti proizvođača hrane,
- održivo gazdovanje resursima uz očuvanje životne sredine,
- obezbjeđivanje stabilne ponude bezbjedne hrane,
- stvaranje boljih uslova za život na selu i podrška ukupnom ekonomskom razvoju ruralnih područja,

EU integracije – podnošenje aplikacije za članstvo u EU novi podsticaj za još snažnije ispunjavanje obaveza u sektoru poljoprivrede !

ŠUMARSTVO

33

Aktivnosti u okviru reforme sektora šumarstva

1. Razvoj elemenata **Nacionalnog šumarskog programa**
 - Usvojen dokument Nacionalne šumarske politike,
 - Donešen Zakon o divljači i lovstvu,
 - Podzakonski akti vezani za Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća,
 - U završnoj fazi je izrada novog Zakona o šumama.

34

SEKTORSKE INICIJATIVE

- Razvoj -

- **metodologija**, kriterijuma i indikatora održivog gazdovanja šumama što će rezultirati izradom nove metodologije planiranja u šumarstvu i Nacionalne inventure šuma,
- **obuka kadrova** u šumarstvu u oblasti primjene novog pristupa planiranja,
- **metodologije** za potrebe upravljanja dugoročnim ugovorima za korišćenje šuma,
- **međusektorske saradnje** posebno sa sektorima drvoprerade, turizma i zaštite prirode, a sve sa ciljem da bi šumarstvo efikasnije doprinosilo ukupnom ekonomskom razvoju,
- **nove prakse gazdovanja šumama**, kroz podršku osnivanja udruženja privatnih vlasnika šuma,
- **Nacionalnog akcionog plana** na suzbijanju bespravničkih sječa, i
- **povećanju prihoda** od šumarstva.

35

SPROVOĐENJE POLITIKE U SEKTORU ŠUMARSTVA I DRVOPRERADE

CILJEVI:

- Zaustaviti izvoz trupaca i obezbijediti veći stepen finalizacije.
- Obezbijediti kvalitetne socijalne programe.
- Stvoriti mogućnost adekvatnog obezbjeđenja osnovne sirovine za prerađivačke kapacitete.
- Podići stepen konkurentnosti drvoprađivačkih pogona za domaće i izvozna tržišta.

36

OSTVARENI REZULTATI

- Obim sječa kretao se u granicama dozvoljenog sječivog etata (cca 450.000 m³ u industrijskim sječama i cca 300.000 m³ ogrijev, maloprodaja i privatne šume), a bespravne sječe su u smanjenju po svim šumskim upravama;
- Gotovo sva preduzeća iz oblasti šumarstva i drvoprerade su privatizovana. U svim tim preduzećima u toku su investicije, otvaraju se nova radna mjesta i bilježi se rast proizvodnje.
- Faza sječe i otpreme u redovnim i sanitarnim sječama se izjednačava tj. zaliha u šumi sada gotovo da nema ili su svedene na minimum, što je naročito značajno sa aspekta zaštite šuma sa jedne strane i kvaliteta drvne mase sa druge strane

37

REALIZACIJA KONKURSA ZA KONCESIJE

- Cilj je bio da se za strateške partnere (velika preduzeća) objavi konkurs za 15 godina, a za mala i srednja preduzeća za 7 godina,
- Ukupan broj novo uposlenih u ovom sektoru, kao rezultat definisanih konkursnih uslova, uvećan je za **1.450** radnika.

38

SUŽIVOT VELIKIH PRERAĐIVAČKIH KAPACITETA I SEKTORA MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA

- Partnerstvo na principu realizacije zajedničkih uslužnih aktivnosti i zajedničkog nastupa na tržištu,
- Za mala i srednja preduzeća obezbijediti 20-30% dostupne sirovine i to samo za one koja imaju veći stepen finalizacije proizvoda (opredjeljenje da se prekine sa brentaškom i gater politikom).
- Konkursom iz 2008. godine omogućeno je da ova preduzeća dobiju sirovinu na duži vremenski period (7 godina) i obezbijede garancije za kontinuitet snabdijevanja sirovinom sa jedne strane, a sa druge strane da mogu planirati razvoj proizvodnih kapaciteta i nova zapošljavanja.

39

MEĐUNARODNI PROJEKTI U SEKTORU ŠUMARSTVA

- FODEMO PROJEKAT – "Razvoj šumarstva u Crnoj Gori" - Bilateralni sporazum Vlada Crne Gore i Luksemburga,
- PROJEKAT "TURIZAM ZASNOVAN NA PRIRODNOJ BAŠTINI" realizuje se sa norveškom šumarskom grupom – NFG,
- PROJEKAT „RAZVOJ ELEMENATA NACIONALNOG ŠUMARSKOG PROGRAMA“- realizuje se sa holandskom razvojnom organizacijom SNV,
- PROJEKAT GEOGRAFSKO INFORMACIONI SISTEM U ŠUMARSTVU- realizuje se sa UNDP kancelarijom u Podgorici,
- Projekti koji se fokusiraju na borbu protiv bespravnih sječa (Svjetska banka, OSCE, USAID),
- Projekat jačanja kadrovskih potencijala i ekonomije u šumarstvu (FOPER projekat) realizuje se sa evropskim institutom za šumarstvo iz Finske.

40

CILJEVI ZA NAREDNI PERIOD

- U uslovima kada treba obezbijediti efikasno šumarstvo i drvoprerađu treba implementirati brojne principe i standarde koji će omogućiti da ekološki, ekonomski i socijalni aspekti budu izbalansirani, a održivost obezbijeđena.
- Potrebno je ispoštovati preuzete obaveze prema strateškim partnerima i njihovim razvojnim programima vezanim za investicije i nova upošljavanja.
- Potrebno je obezbijediti prostor za novu inicijativnost kod razvoja sektora malih i srednjih preduzeća istovremeno donositi nove odluke koje će biti u saglasnosti sa šumarskom politikom.

41

VODOPRIVREDA

42

ZAKONSKA REGULATIVA

Usvojeni zakoni:

- Zakon o vodama,
- Zakon o ratifikaciji ugovora između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o međusobnim odnosima u oblasti upravljanja vodama,
- Zakon o finansiranju i upravljanju vodama

43

UČEŠĆE U IZGRADNJI OBJEKATA VODOSNABDIJEVANJA SEOSKIH PODRUČJA – UKUPNO: 750.000 €

Red. br.	OPŠTINA	NAMJENA - OPIS	PREDVIĐENO €
1.	ANDRIJEVICA	1. Vodovod Gornje Grudice u MZ Gračanica	20.000
		2. Vodovod Trešnjevo	10.000
		3. Vodovod u MZ Konjuhe	10.000
UKUPNO			40.000
2.	BERANE	1. Vodovod Polica	80.000
UKUPNO			80.000
3.	BIJELO POLJE	1. Vodovod Zaton	40.000
UKUPNO			40.000
4.	DANILOVGRAD	1. Vodovod Donji Zagarač	50.000
UKUPNO			50.000
5.	ŽABLJAK	1. Izgradnja vodovoda na području Opštine Žabljak	30.000
UKUPNO			30.000
6.	KOLAŠIN	1. Izgradnja vodovoda na području Opštine Kolašin	20.000
UKUPNO			20.000
7.	MOJKOVAC	1. Vodovod Lazine	20.000
UKUPNO			20.000
8.	NIKŠIĆ	1. Vodovod Poklonci	100.000

44

Red. br.	OPŠTINA	NAMJENA - OPIS	PREDVIĐENO €
9.	PLAV	1. Izgradnja vodovoda na području Opštine Plav	30.000
		UKUPNO	30.000
10.	PLUŽINE	1. Izgradnja vodovoda na području Opštine Plužine	20.000
		UKUPNO	20.000
11.	PLJEVLJA	1. Vodovod »Troje česme« u MZ Gotovuša 2. Vodovod u Kovačevićima u MZ Bukovica 3. Vodovod u selu Kozica u MZ Mataruge 4. Vodovod u selu Milunići u MZ Gotovuša 5. Vodovod u selu Kotorac u MZ Boljanjici 6. Vodovod u selu Vilići u MZ Odžak 7. Vodovod u selu Orja u MZ Gradac	20.000 20.000 20.000 15.000 10.000 10.000 5.000
		UKUPNO	100.000
12.	PODGORICA	1. Vodovod Vranjina 2. Vodovod Fundina zaseok Zaslive 3. Vodovod Pričelje - Iverak	25.000 10.000 5.000
		UKUPNO	40.000
13.	ROŽAJE	1. Vodovod Malindubrava - Vuča – Pripeč	50.000
		UKUPNO	50.000
14.	CETINJE	1. Vodovod Njeguši 2. Vodovod Dubovik 3. Vodovod Prekornica - Bogoti 4. Rekonstrukcija vodovoda Čevo	50.000 20.000 20.000 10.000
		UKUPNO	100.000
15.	ŠAVNIK	1. Izgradnja vodovoda na području Opštine Šavnik	30.000
		UKUPNO	30.000

45

FABRIKE ZA FLAŠIRANJE VODE – BOT KONCESIJE

- U funkciji su 4 fabrike "Aqua Bianca", "Gorska", "Aqua Monta" "Suza", planirano je puštanje u rad fabrike u Rožajama - "Lučičko Vrelo"
- Ukupan instalisani kapacitet 285,5 mil. lit/god.
- Ukupna investicija 16,3 mil. €
- Ukupan broj zaposlenih 140
- Obezbijeđena je značajna supstitucija uvoza i stvorene pretpostavke za izvoz.

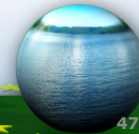
46

IZVORIŠTA KOJA SU DATA POD KONCESIJU (buduće fabrike)

1. "Vrelo" – Rožaje (Q=1l/s)
2. "Gusarevci" – Šavnik (Q=1,7l/s)
3. "Pasišta" – Plužine (Q=0,7l/s)
4. "Božja voda" – Cetinje (Q= 2l/s)
5. "Javor" – Kolašin (Q=4l/s)
6. "Drijenak" – Kolašin (Q=5l/s)
7. "Zmajevac" – Šavnik (Q=2l/s)
8. "Šanik" – Nikšić (Q=5l/s)
9. "Bukovik" – Nikšić (Q=2l/s)
10. "Alipašini izvori" – Plav (Q=15l/s)

Očekuje se otvaranje 300 novih radnih mjesta.

47

**Program upotrebe sredstava za upravljanje vodama, zaštitu
voda i zaštitu od voda za 2008. godinu - opredijeljeno
770.000€**

Realizovani projekti u 2008. preko Uprave za vode:

- Nastavak radova na izgradnji obaloutvrda na rijeci Lim;
- Podrška projektima vodosnabdijevanja i hidrogeološkim radovima u ruralnom području

48

SREĆNI NOVOGODIŠNJI PRAZNICI